

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Моника Петрова Попова
/професор по Керамика и доктор по Египтология/
Щатен преподавател на НБУ в
Направление- 8.2 “Изобразително изкуство“
за
придобиване на научна степен „доктор“
по професионално направление-
8.2“ Изобразително изкуство“

с докторант- Елена Георгиева Яневска

/научен ръководител – доц. Цветослав Христов/

на тема:

ЛАВАТА КАТО МАТЕРИАЛ ЗА СЪВРЕМЕННА СКУЛПТУРА И ПРИСЪСТВИЕТО Й КАТО ТЕМА ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 20 ГОДИНИ

Дисертационният труд на Елена Яневска, се състои от две части– текстова и приложение с илюстрации с общ обем от 330 страници. Главните части са подредени в следната последователност: увод, изложение в три глави, изводи и приноси и заключение, развити в 132 страници; списък с използваната литература от 150 източника, от които 40 на кирилица, 110 на латиница. Отделно тяло– Приложение с илюстративен материал в 198 страници, съдържащ 378 илюстрации.

Докторантката развива тема, която безспорно е една от най- актуалните теми в съвременното изкуство в последните 20 години, поради факта, че все повече автори се емоционарират от естествените материали и процеси в създаването на визуално-пластично изкуство. Преминаването под всякаква форма през огнената стихия е психологична сугестия, която много ясно и обстойно е доказана в научната разработка на докторантката.

Тя използва няколко метода, с които обслужва доказателствената конструкция, а именно:

-Иконографски, сравнително-исторически, структурален, семиотичен и биографичен. Това са методи, които напълно-достатъчно и максимално професионално подкрепят настоящото изследване в използването на лава, като материал за съвременна скулптура.

Много адекватно и достъпно са поднесени научните текстове, както и географските, физико-химичните и структурните данни за материала, използван в художествения процес.

В България малцина са авторите, които се занимават с подобен тип обработка на пластичната форма, макар че Старопланинския регион е богат на магмени и ефузивни скали. В качеството си на наследник на един от най- големите корифеи в изследването на този тип скали- ст. научен сътрудник- Иван Вутов Тодоров /с научен труд-“Петрографски и петрохимически изследвания на магмените скали в Стара планина“/, споделям своето изключително вълнение от темата и съдържанието на научния труд.

Подходът в научния труд и разплитането на връзките довели до използването на лавата в съвременното изкуство, в световен мащаб, е конструирано по брилянтен начин, с отношение и познание. В България, предстои ангажирането на все повече артисти в посока- използване на природни ресурси и видове експерименти свързани с природните дадености и екологичните поведения. Колкото повече ИИ ще стъпва в съвременното изкуство, толкова повече човешката психика, ще търси равновесието в природните дадености и използването им.

Текстът е завладяващ във всичките му части, защото е намерен прекрасен баланс между наука и изкуство. Лавата, като вулканичната маса, както и магмата са описани с много познание и отношение, което провокира интерес към тези екзотични изразни средства и най- вече възможността за магична трансформация на материала във форма. Това е гигантската разлика, между статичния материал и този, който преминава през огнената стихия. Тази трансцедентна манипулация е както психологична, така и модерна в последните 20 години.

Описаните автори в научната разработка, са емблематични в използването на този тип изразни средства. Чрез този тип автори се създава пространство в съвременното изкуство, което променя статуса на артиста, който се превръща в пърформист, геолог, естет, изследовател, екстремист и т.н, които водят скулптора от рамките на общоприетия пластик.

Темата е много вълнуваща и много интересно поднесена , както и професионално изведена.

Научните приноси, формолирани от докторанта, са многопосочни и категорични :

- Чрез направения анализ на причините за липса на работа с течна лава се обособяват сферите, в които съществуват задръжки, а това допринася за отпадането на материята като табу.
- Направеният обзор на авторите, разработвали темата „Лава” чрез други материали, очертава апетита на авторите към огнетечната субстанция, извираща от вулкан, като материал за творчество .

- Чрез направените изводи за сходство на някои материали и технологии се очертават сферите в изкуството, в които е възможно адаптиране на вече съществуващи технологии към особеностите на лавата. Някой от тези сфери са с вековни традиции в българската художествена история. А това, от своя страна, е благоприятна предпоставка за навлизане на нов материал в пространството на българската скулптура и предполага развитие на нови художествени практики.
- Систематизирана е на едно място научна информация от сферата на вулканологията и геологията, която пряко касае бъдещия творчески работен процес с течна червена лава, извираща от вулкан.
- Направеното проучване указва пространство за взаимодействие между научната среда от сферата на вулканологията, петрологията и геологията от една страна и богатите художествени традиции и практики – от друга, при което всички сфери могат да обединят интереса си към образуването на форми от течна лава. Като по този начин да обогатят знанията и методите които прилагат, както и да провокира нови нестандартни подходи, които да доведат до неочаквани гледни точки, резултати и открития.
- Принос е събраната и класифицирана информация относно произхода, видовете и поведението на материала както в течно, така и в твърдо състояние. Това ориентира творците при евентуалните скулптурни резултати. И обратното – художествените резултати биха дали нова, странична гледна точка за точните науки.
- Посочени са конкретни източници за добив на материал и характерните им особености. Това спомага за организиране на бъдещ творчески процес с течна лава на територията на активен вулкан в зависимост от търсенията на авторите.
- Представени и анализирани са авторите, посегнали към разтопените скали като материал за творчество. Което от своя страна хвърля светлина върху личните мотиви и успешните технологии довели до художествен резултат вследствие на творческа работа с първичната материя на земята.

И на финала, изказвам своите адмирации към задълбоченото проучване на научния труд и се надявам текста от дисертационната схема да бъде трансформиран в монографичен материал и издаден като информативно четиво за колеги, споделящи подобни интереси и търсения, и с надежда в бъдеще да бъде надградена и допълнена с нови, неизследвани аспекти и резултати от други автори и експерименти.

Цитиранията, библиографията и списъка на съкращенията, са коректно поставени, по отношение на изискванията спрямо стандарта за докторските тези!

Поставям своята безспорна положителна оценка върху докторската тема: **„ЛАВАТА КАТО МАТЕРИАЛ ЗА СЪВРЕМЕННА СКУЛПТУРА И ПРИСЪСТВИЕТО Ѐ КАТО ТЕМА ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 20 ГОДИНИ“** и пледирам за удостояване на докторантката Елена Георгиева Яневска с образователна и научна степен **„ДОКТОР“** .

30.04.2024г.

С уважение:

проф. д-р Моника Попова